

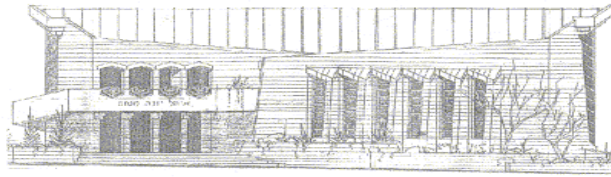
Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

אוהל יונה מנחם

בית כנסת
ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

יחסים "חמים" בין חתן לחם ובין כלה לחמות

מאת הרב דוד אברהם ספקטור

מתוך דרשת שמות תשס"ח באוהל יונה מנחם, בית-שמש

הקדמה – יחסים "חמים"

אחד מהדברים המורכבים ביותר בהרבה משפחות הם יחסי חתן וחמות ויחסי כלה וחמות. בעברית תנכית הם נקראים חם וחמות וכנראה לא לחינם. אצל רבים היחסים ביניהם באמת חמים מאוד ולפעמים יד סולדת בו ואפילו רותחים ומעלים בועות.

החיוב לכבד את החותן(החם)

הבה נראה מהפרשה שלנו איך החתן משה מסתדר עם החותן שלו, עם יתרו. הגאון מוילנא (ביאור הגר"א יו"ד רמ, ס"ק לב) לומד ממשו רבינו, שיש חיוב לחתן לכבד את חותנו, כפי שמסופר בפרשה (ד, יח) אחרי מראה הסנה: "וילך משה וישב אל יתרו חתנו ויאמר לו אלכה נא ואשובה אל אחי אשר במצרים ואראה העוֹדֵם חיים ויאמר יתרו למשה לך לשלום. "ולומד מכאן הילקוט שמעוני (פי יתרו, יח): מתחלה היה מתכבד משה בחמיו, שנאמר וילך משה וישב אל יתרו חתנו, ועכשיו יתרו מתכבד בו. אמרו לו מה טיבך? אמר להם: אני חותן משה. "ומכאן נפסק בשולחן ערוך (יו"ד, ס' ר"מ, סעי' כד): "חייב אדם לכבד חמיו.

החיוב לכבד את החותנת(החמות)

"מוסיף הטי"ז (ס"ק יט) בשם חמיו הב"ח: "הוא הדין חמותו. "ומסופר על ר' שלמה זלמן אורבאך זצ"ל שחמותו היתה גרה בביתם, שבשבת אחרי המוציא היה בו זמנית מושיט פרוסת חלה הן לאשתו והן לחמותו, כדי שלא לפגוע בכבוד אחת מהן. כמו שהחתן חייב בכבוד חמיו וחמותו, כך גם הכלה חייבת בכבודם. כמו שרואים אצל רות שמאד כבדה את חמותה נעמי והיא שואלת את בועז (רות ב, יא): "ותאמר אליו מדוע מצאתי חן בעיניך להפירני ואנכי נכריה? ונען בעז ויאמר לה הגד הגד לי כל אשר עשית את חמותך. מרות לומדים שהיחסים בין כלה לחמותה יכולים וחייבים להיות חמים במובן החיובי.

איך לקרוא לחותן ולחותנת?

רבים מתלבטים איך לקרוא לחותן ולחותנת. לפי הטור (יו"ד ר"מ) יש לקרוא לחותן אבא ולחותנת אמא, אע"פ שאינם ההורים הביולוגיים וכך לומד הטור מדוד המלך שהיה נשוי למיכל בת שאול וקרא לחמיו שאול (שמואל א, כד): "אבי". ומוסיף הערוך השלחן (רמ, מד): "אז רדף שאול את דוד ולא היה לדוד לאהבו ולכבדו ולאלולי שחל שם אב על חמיו, לא היה קוראו 'אבי'. "זאת אומרת שאפילו אם החותן עושה צרות לחתן, יש לחתן חיוב לכבד אותו ולקרוא לו אבא.

אי-הסכמה מתוך כבוד

כמובן שכבוד החותן והחותנת לא כולל הסכמה לכל דבריהם, כפי שנפסק בשלחן ערוך (רמ, טו) גם ביחס להורים: "אמר לו אביו לעבור על דברי תורה...לא ישמע לו." ועוד ביחסי אנוש כותב בהלכה הבאה (טז): "האב שצוה את בנו שלא לדבר עם פלוני...והבן היה רוצה להתפייס מיד...אין לו לחוש לצוואתו (לצווי של האב). "והסיבה כותב הש"ך שם (ס"ק יח): "שאסור לשנוא לשום יהודי". וכן בענייני בחירת בת-זוג פוסק הרמ"א: "אם האב מוחה בבן לישא איזו אשה שיחפוץ בה הבן, אין צריך לשמוע אל האב."

כבוד החתן וכבוד הכלה

עד כאן דברנו על החיוב של החתן והכלה לכבד את ההורים של שני הצדדים, אבל החותן והחותנת מצדם כמו ההורים עצמם ימחלו על כבודם ויעלימו עין, כפי שנפסק בשולחן ערוך (יו"ד ס' רמ, סעי' יט): "אסור לאדם להכביד עולו על בניו ולדקדק בכבודו עמהם, שלא יביאם לידי מכשול, אלא ימחול ויעלים עיניו מהם, שהאב שמחל על כבודו, כבודו מחול."

ברכת הדרך של החותן לחתן

ואכן יתרו לא הכביד עולו על חתנו משה ולא דקדק עליו וכשרצה החתן משה לשוב למצרים, כדי לגאול את עם ישראל, אמר לו החותן יתרו: לך לשלום. ובמסכת ברכות (סג.) מוסיף ר' אבין הלוי עוד שתי מילים לדברי יתרו: "עלה והצליח".

וזאת הברכה שאנו מברכים לכל המשפחות: **עלו והצליחו ותשמחו יחד.**